

Høringssvar fra Norsk Fosterhjemsforening - Forslag til endringer i barnevernloven: kvalitets- og strukturereform.

Viser til høringsbrev ref: 13/5031 av dato 17.03.2016 vedrørende kvalitets- og strukturereform i barnevernet – forslag til endringer i barnevernloven.

Forslagets overordnede mål er et bedre barnevern der flere barn får riktig hjelp til rett tid. Hensynet til barnets beste er grunnleggende for barnevernets arbeid. Reformen omfatter ansvarsfordeling mellom stat og kommune på fosterhjemsområdet, institusjonstilbudet, akutt-tilbudet, hjelpetiltak i hjemmet, og utredning av sped- og småbarn. Den legger vekt på å gi grunnlag for et bedre tverrfaglig samarbeid og større fokus på det forebyggende arbeidet. Det skal bygges på de ressurser og strukturer som finnes rundt barnet på lavest mulig omsorgsnivå.

Forslagene i struktureformen skal ses i sammenheng med Meld.St.17 (2015-2016) *Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste*, Barnevernlovutvalget som skal avgi sin innstilling i august og Meld. St. 14 (2014-2015) *Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner*. I *Sunnvollenerklæringen* vil regjeringen gi kommunene rett til fritt å velge barneverntiltak, etter en vurdering av kvalitet, pris og hva som gir best hjelp til det enkelte barn, uavhengig av hvem som leverer tiltaket. Oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå. Det vektlegges at oppgaver som blant annet krever stor grad av koordinering og samordning bør legges til samme forvaltningsorgan sies det i erklæringen.

Forslagene i høringsnotatet er en videreutvikling av endringene i ansvarsfordelingen jfr. *Forsøk med ny ansvarsfordeling mellom stat og kommune på barnevernområdet*. Et forsøk som startet i april 2016 med kommunene Røyken, Nøtterøy og Alta. I utgangspunktet skal forsøket pågå til 2020.

Generelle kommentarer

Norsk Fosterhjemsforening stiller seg undrende til rekkefølgen i de fremlagte saker som forslag til reformen baserer seg på. Gjennom de siste to årene er det produsert mange rapporter. Organisasjoner, kommunalt- og statlig ansatte er dratt inn i referansegrupper, intervjuer og gitt innspill med korte høringsfrister. Alt har vært preget av et **hastverk**.

Høringsnotatet fremhever at reformen forutsetter kommunesammenslåing og utstrakt samarbeid over kommunegrensen. Det er høyst uklart hvordan dette vil se ut i fremtiden, noe som skaper stor usikkerhet i forhold til realisering av aktuelle forslag i høringsnotatet.

Norsk Fosterhjemsforening ser ikke at strukturreformen ivaretar hensynet til fosterhjemmene (fosterbarnet, fosterforeldre og deres barn) godt nok. Det er mange instanser involvert og høringsnotatet sier ikke noe konkret om hvordan fosterforeldre og barn i fosterhjems medvirkning skal ivaretas. **Norsk Fosterhjemsforening mener fortsatt at fosterhjem skal være en andrelinjetjeneste.**

Vi kan ikke se at biologiske barn er ivaretatt i høringsnotatet og Norsk Fosterhjemsforening forslår en presisering i § 4.22 at fosterforeldres egne barn er en del av fosterfamilien og at barnevernet plikter å følge opp disse.

Vi kan heller ikke se at den foreslåtte strukturreformen vil oppnå rettslig sett like tilbud for fosterhjem i våre x antall kommuner. Trodde det var de store variasjonene og ulikhetene som strukturreformen skulle gjøre noe med? De store ulikhetene mellom kommunene er også påpekt fra FNs barnekomite at Norge må endre på.

Utredning av sped- og småbarn 0-6 år ligger til staten. **Her mener vi alle fosterbarn skal utredes.**

Høringsnotatet streifer innom at flere saker kan avgjøres administrativt og ikke skal behandles i fylkesnemd. **Hvilke saker tenkes det her på?**

For å sikre fosterhjemmene foreslår Norsk Fosterhjemsforening å opprette et Fosterhjemsombud. Med oppgaver på lik linje med Pasientombud som går inn i vanskelige saker, klagesaker mm.

Etter å ha lest dette høringsnotatet, Meld.St 17 og flere andre som er produsert det siste året, sitter en igjen med et inntrykk av en grunnleggende negativ undertone og mistillit mot fosterforeldres motivasjon for å ta vare på fosterbarn, også til barnevernet og dets kompetanse.

Kap 6 : Fosterhjemstilbudet

01 Faglig ansvar, veiledning og oppfølging av fosterhjem

Norsk Fosterhjemsforenings innspill til kvalitets- og strukturreformen tar først og fremst utgangspunkt i det som berører fosterhjem i høringsnotatet **kap 6**.

Departementet foreslår i høringsnotatet at kommunen får et helhetlig faglig og økonomisk ansvar for fosterhjemsområdet. Statens ansvar for rekruttering, opplæring og veiledning overføres til kommune, og gjeldene refusjonsordninger bortfaller ved at midlene overføres direkte til kommunene. Det foreslås også å lovfeste en vurderingsplikt av slekts-fosterhjem.

Norsk Fosterhjemsforening er skeptisk til overføring av fosterhjemsområdet til kommunene med bakgrunn i rapporter fra Helsetilsyn og Riksrevisjon og den erfaringsbaserte kunnskap fra foreningens rådgivningstjeneste. Det er gjort erfaringer i våre nordiske land med overføring av oppgaver til kommunene, hvor de har erfart at det har økt forskjellene mellom kommune i en uheldig retning, og sentraliserer oppgavene igjen.

Fortsatt mener Norsk Fosterhjemsforening at fosterhjem som tiltak i utgangspunktet er spesialiserte tiltak, og skal ligge i andrelinjetjeneste. Det innebærer i tillegg alt av kurs og veiledning.

Foreningen mener også at **veiledning til fosterhjem skal lovfestes** og spesielt tilrettelagt oppfølging i komplekse saker.

Faglige anbefalinger som skal utarbeides av Bufdir Stortingsmeldingen må gjøres i samarbeid med brukerorganisasjonene og interesseorganisasjonene.

Norsk Fosterhjemsforening mener at fosterhjem der plasserte barn har funksjonsnedsettelse og hvor tiltak og økonomi gis etter flere lovverk overføres til statens spesialiserte fosterhjem/familiehjem.

02 Rekruttering

Dilemmaet i dag er at behovet for fosterhjem er større enn det tilbudet man har fått via Bufetat. Dette forsøkes løst i høringsnotatet med å forebygge gjennom kompetanseheving for å unngå plasseringer utenfor hjemmet, utredning av barnet før plassering, plassere i barnets slekt og nettverk gjennom bruk av lovpålagt familieråd og at hver enkelt kommune rekrutter nye fosterhjem sammen med private aktører.

At flere aktører skal konkurrere om de samme hjemmene – vil ikke isolert fremskaffe flere hjem. Forutsigbare økonomiske rammevilkår, sosiale rettigheter, delvis partsrettigheter-kvalitet i veiledning, avtaler og rettigheter lik statlige avtaler vil være elementer som rekrutterer flere fosterhjem. Nasjonalt rammeverk (eks PwC rapport om rammeverk for fosterhjem) og faglige retningslinjer på fosterhjemsområde er nødvendig. I PwC rapporten foreslås en vesentlig økning av KS satsene sammenlignet med dagens nivå. Foreningen mener det er vesentlig for rekrutteringen at fosterhjem får særordninger i forhold der fosterhjems godtgjøring kommer i fratrukk til NAV ytelser.

Det hevdes i høringsnotatet at faglige oppfølging og veiledning, og ikke økonomiske ytelser skal være den fremste motivasjonsfaktoren for fosterforeldre. **Norsk Fosterhjemsforening mener at kvalitet i oppfølging og respektabel godtgjøring/honorar/lønn er to likeverdige forutsetninger for å kunne ta imot fosterbarn.**

Vi kan ikke se at høringsnotatet har behandlet fosterhjemmenes arbeidsrettslige stilling. Foreningen mener at kommunale fosterforeldres arbeidsrettslige stilling bør likestilles

med statlige fosterhjem. Det er naivt å tro at økt rekruttering vil komme som et resultat av god oppfølging og veiledning alene.

Fosterhjemmet hvor fosterbarnet, fosterforeldre og deres barn blir inkludert med kvalitet i veiledning og oppfølging må sikres i en fosterhjemsgaranti sammen med andre viktige sider av plasseringen.

03 Rettssikkerhet

Foreningens erfaringsbaserte kunnskap via henvendelser for fosterforeldre over hele landet viser at for mange kommunale barnevernet som svikter fosterhjemmene og følger ikke opp lovpålagte oppgaver. Med det resultat at rettsikkerheten ikke ivaretas. Dette verifiseres i Riksrevisjonens rapporter og Helsetilsynets rapporter. De store ulikhetene mellom landets kommuner, dets barnevern og barnevernets manglende kunnskap innen fosterhjemsomsorgen har foreningen varslet bekymring for i mange år. Da det gjelder barn staten har ansvar for må tilbudene være av en forutsigbar kvalitet som ivaretar rettsikkerheten.

Fosterhjemsområdet må derfor legges til andrelinjetjenesten.

Norsk Fosterhjemsforening er enig i at det legges vekt på kompetansehevning, faglige anbefalinger og forebyggende arbeid. Foreningen er skeptisk til at kommunene har fått påført mange nye oppgaver de siste årene – store utfordrende oppgaver hvor de i tillegg skal få ytterligere oppgaver uten tilføring av friske økonomiske midler.

Det antydes i høringen at en skal forenkle saksgangen ved at færre avgjørelser skal gjøres i fylkesnemd. Her er foreningen skeptisk til ivaretagelse av rettsikkerheten for fosterhjemmene, og foreslår at det opprettes et fosterhjemsombud.

04 Kompetansehevning

Foreningen støtter kvalitet- og kompetanseløft i barnevernet. Behovet har vært påpekt i en årrekke. Foreningen mener at kvalitet- og kompetanseløft også skal gjelde fosterforeldre og barn i fosterhjem. I forslaget gjelder bare de som er ansatt i det kommunale barnevernet. Høringsnotatet foreslår en kompetanseplan. **Fosterhjemmene må også være en del av kompetanseplanen.**

Norsk Fosterhjemsforening foreslår at det må innføres kompetansekrav og krav om egnethet for ansatte i barnevernet som arbeider med fosterhjem.

Dette bør lovreguleres. Barnevernet bør se til de rammer som settes for ansatte i helse, PPT og skole. Ved implementering av faglige anbefalinger må det stilles krav om at helsetjenesten og det kommunale barnevern må evne å implementere anbefalingene og nyere forskning innen fosterhjemsfeltet ut i praksisfeltet. Det innebærer et minimum femårsløp i utdanning til ansatte i det kommunale barnevern. Det vil medføre endringer i høyskoleundervisning både med tilbud om etterutdanning og spisskompetanse innen

fosterhjemsomsorgen, og omlegging av eksisterende undervisning (eksvis får sosionom-barnevern- studentene under ti timers undervisning innen fosterhjemsomsorgen i løpet av sin treårige utdanning). Så vidt kjent kreves det ikke masterutdanning i noen stillinger innen det kommunale barnevern i dag.

05 Plikt til samarbeid

Det må i større grad tenkes langsiktig for fosterbarn - et livsløp fra 0 – 23 år.

Vi må skape muligheter for at fosterbarn fullfører grunnskole og utdanning slik at de lykkes i arbeidsmarkedet som voksne. Fosterbarn er overrepresentert blant unge voksne som har for dårlig skoleprestasjoner, lav utdanning, førtidspensjonering, psykisk sykdom og misbruk (jfr T .Mattson & B Vinnerljung). For å endre dette trengs tidlig intervensjon og et godt tverrfaglig samarbeide rundt fosterbarnet. Forskning legger vekt på skole- og helseutfordringer for fosterbarn. Alltid ved plasseringer utenfor hjemmet involveres barnehage, skole, helsestasjon, helsesøster og andre instanser inn. **Det bør lovreguleres at barnevernet tilrettelegger et formalisert samarbeid med forsterhjem/skole/barnehage o.l. Det kan reguleres gjennom en tre-parts-avtale/samarbeidsavtaler som evalueres minimum en gang per år.**

Det er for lite kunnskap i skolen om fosterhjemsomsorg og fosterbarn, noe henvendelser til foreningens rådgivningstjeneste kan tyde på. Gjennomsnittlig vil det være en til to plasserte barn i hver klasse. Det bør være barnevernets ansvar å initiere kontakt med skole ved plassering. Skolen må også sikres generell informasjon omkring fosterhjemsomsorg. **Foreningen foreslår også at det foretas systematiske ferdighetstester ved plassering og flytting til ny barnehage/skole for å avdekke og eventuelt iverksette tiltak for det enkelte fosterbarn.**

Videre bør alle barn ved plassering gjennomføre helsekontroll med legeundersøkelse, tannhelsekontroll, kartlegging/utredning av psykisk helse og tilbud om prevensjonsveiledning ved 15 års alder. Fysisk/psykisk helsekontroll bør følges opp kontinuerlig gjennom plasseringen.

Ungdom bør også få rett til ettervern som løper automatisk til fosterbarn er 23 år. De må aktivt søke seg ut av ettervernet dersom det skal opphør før fylte 23 år.

Ettervern må utvides til 25 år.

Det ble besluttet i Meld.St 17 *Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste* at utredning av sped og småbarn 0-6 år skal utredes. **Her mener Norsk Fosterhjemsforening at alle fosterbarn skal utredes.**

06 Oppsummering

Norsk Fosterhjemsforening mener:

- at fosterhjem som tiltak i utgangspunktet er spesialiserte tiltak, og skal ligge i andrelinjetjeneste. Det innebærer også kurs og veiledning til fosterhjemmene
- at det etableres et Fosterhjemsombud (liknende pasientombud) som kan gå inn i vanskelige saker som berører fosterhjemmet
- at fosterhjemmenes arbeidsrettslige stilling løses ved at alle fosterhjem får avtaler lik nåværende statlige kontrakter. Statlige avtaler er allerede innarbeidet.
- at rettssikkerheten for fosterhjemmene løses ved overføring til andrelinjetjenesten.
- at det er naivt å tro at økt rekruttering av fosterhjem vil komme som et resultat av god oppfølging og veiledning alene. Kvalitet i oppfølging og respektabel godtgjøring/honorar/lønn er to likeverdige forutsetninger for å kunne ta imot fosterbarn. I tillegg må fosterforeldre få særordninger der fosterhjemsgodtgjørelsen ikke må komme til fratrukk i eventuelle NAV ytelser.
- at fosterhjemmet må sikres i en fosterhjemsgaranti (hvor det går frem hvilken veiledning, kurs og hjelp fosterhjemmet gis, tilgjengelighet og hjelp i krisesituasjoner og økonomiske rammebetingelser).
- at bvl § 4.22 må presisere at fosterforeldres egne barn er en del av fosterfamilien, og at barnevernet plikter å følge opp disse.
- at det må innføres kompetansekrav og krav om egnethet for ansatte og ledere innen barnevernet.
- at fosterhjemmene også må være en del av kompetanseplanen.
- at veiledning til fosterhjem må lovfestes.
- at formalisert samarbeid mellom fosterhjem/skole/barnehage/helse ol.må lovreguleres der barnevernet tilrettelegger, eksempelvis gjennom en avtale/samarbeidsavtaler som evalueres minimum en gang per år.
- at alle fosterbarn skal utredes.
- at det må foretas systematiske ferdighetstester ved plassering og flytting til ny barnehage/skole for å avdekke og eventuelt iverksette tiltak for det enkelte fosterbarn.
- at alle fosterbarnet ved plassering skal gjennomgå helsekontroll med legeundersøkelse, tannhelsekontroll, kartlegging/utredning av psykisk helse og tilbud om prevensjonsveiledning ved 15 års alder. Fysisk/psykisk helsekontroll bør følges opp kontinuerlig gjennom plasseringen.
- at det forebyggende perspektivet også skal gjelde den hjelp som ytes fosterbarnet under hele plasseringsperioden. De har rett til hjelp for å forbygge kriser.
- at fosterbarn med funksjonsnedsettelse hvor tiltak og økonomi gis etter flere lovverk overføres til statens spesialiserte fosterhjem/familiehjem.

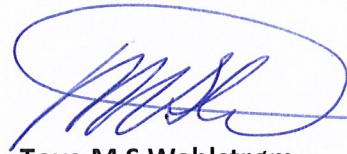
- at ungdom skal ha rett til ettervern som løper automatisk til fosterbarn er 23 år. De må aktivt søke seg ut av ettervernet dersom det skal opphør før fylte 23 år.
- At ettervern utvides til 25 år.
- at den forslåtte strukturreformen forutsetter øremerkede midler til fosterhjemsomsorgen. Fosterhjemmene vil bli bedre ivaretatt i andrelinjetjenesten med forutsigbare rammevilkår, og sosiale og juridiske rettigheter.

Med hilsen

Torunn Hauen Aks

Styreleder

Tove M S Wahlstrøm

Generalsekretær

Behandlet i Norsk Fosterhjemsforenings hovedstyre 19.06.2016